

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de către
Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată
depusă de Denis Bejenari împotriva Ministerului Justiției al
Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală
al Republicii Moldova cu privire la încasarea prejudiciului moral
și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 18 octombrie 2023 a Curții de Apel
Chișinău

*(Dosarul nr. 2ra-37/24
NR. PIGD 2-21051168-01-2ra-18012024)*

Recursul declarat după 01 septembrie 2023.
Invocarea declarativă a art. 432 alin. (1) lit. a), b), e) din Codul de
procedură civilă nu constituie temei pentru admisibilitatea
recursului.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. M. Alexei,
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Panov, V. Mihaila, A. Braga,

11 septembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Ion Malanciuc, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 06 aprilie 2021, Denis Bejenari a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, prin care a solicitat încasarea prejudiciului moral în mărime de 2 000 euro și compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În susținerea acțiunii reclamantul a indicat că prin ordonanța procurorului în procuratura mun. Chișinău Oficiul Rîșcani, Vsevolod Ivanov emisă în cadru cauzei penale nr. 2018898027, la 13 septembrie 2018 Denis Bejenari a fost recunoscut în calitate de bănuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 41; 42; 327 alin. (1) din Codul penal, fiindu-i aplicată măsura preventivă sub formă de obligarea de nepărăsire a țării. Ulterior, prin ordonanța procurorului în procuratura mun. Chișinău, Oficiul Rîșcani, Vsevolod Ivanov emisă în cadru cauzei penale nr. 2018898027, la 07 decembrie 2018 Denis Bejenari a fost pus sub învinuire incriminându-i-se comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 41, 42, 327 alin. (1) din Codul penal. Prin ordonanța Procurorului în Procuratura Chișinău, Oficiu Rîșcani Ivanov Vsevolod din 16 ianuarie 2020, Denis Bejenari, în temeiul art. 275 pct. 3 din Codul de procedură penală a fost scos de sub învinuire pentru faptul comiterii infracțiunilor prevăzute de art. 41, 42, 327 alin. (1) din Codul penal.

3. Ca urmare, în opinia sa, este incontestabil faptul că fără motiv rezonabil, în lipsa unor probe pertinente, în scop de a-l umili, reclamantul a fost tras ilegal la răspundere penală în cadru cauzei penale nr. 2017021879. Pe timpul tragerii la răspundere penală a fost nevoit să suporte umilință și disconfort enorm din care motiv a primit traume psihologice sub forma de stare de stres, care sunt iremediabile.

4. Astfel, acțiunile procurorului Vsevolod Ivanov, expuse supra, au lezat drepturile și libertățile reclamantului Denis Bejenari prevăzute de art. 6 din CtEDO și pornind de la prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă

de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală și art. 6, 10, 11 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 art. 1998, 2007, 2036, 2037 din Codul Civil instanța de judecată urmează a încasa din contul bugetului de stat în beneficiul reclamantului cu titlu de prejudiciu moral suma de 2 000 euro.

5. Luând în considerare prevederile art. 13 alin. (1) din Legea 1545, ținând cont de erorile admise în privința reclamantului de către procuror, indubitabil, i sa cauzat lui Denis Bejenari un prejudiciu moral. Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

6. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Urmează de reținut că la stabilirea existenței prejudiciului moral, definit în doctrina dreptului și în jurisprudență ca orice atingere adusă uneia dintre prerogativele care constituie atributul personalității umane și care se manifestă prin suferința fizică sau morală, pe care le resimte victima, trebuie avute în vedere caracterul și importanța valorilor nepatrimoniale lezate, situația personală a victimei, ținând cont de mediul social din care victima face parte, educația, cultura, standardul de moralitate, personalitatea și psihologia victimei, circumstanțele săvârșirii faptei, statutul social, etc. Fiind vorba de lezarea unor valori fără conținut economic și de protejarea unor drepturi care intră, ca element al vieții private, în sfera art. 8 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului, dar și de valori apărute de Constituție și de legile naționale, existența prejudiciului este circumscrisă condiției aprecierii rezonabile, pe o bază echitabilă corespunzătoare a prejudiciului real și efectiv produs victimei.

7. Reieșind din cele menționate supra, reclamantul Denis Bejenari a solicitat admiterea integrală a cerințelor, cu încasarea din contul bugetului de stat în beneficiu său cu titlu de prejudiciu moral suma de 2 000 euro.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

8. Prin încheierea din 09 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova.

9. Prin hotărârea din 02 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Denis Bejenari. S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Denis Bejenari

prejudiciu moral în mărime de 10 000 lei. În rest, pretenția cu privire la încasarea prejudiciului moral în cuantumul ce excede suma încasată și compensarea cheltuielilor de judecată s-a respins ca fiind neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

10. La 02 decembrie 2021, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a declarat apel împotriva hotărârii din 02 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe în partea admiterii parțiale a cererii de chemare în judecată, cu emiterea unei noi decizii în această parte prin care acțiunea să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

11. Prin decizia din 30 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova. S-a casat hotărârea din 02 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o încheiere, prin care: Cererea de chemare în judecată depusă de Denis Bejenari împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM cu privire la încasarea prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată s-a scos de pe rol ca fiind depusă de o persoană neîmpuțernicită.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

12. La 14 noiembrie 2022, avocatul Serghei Mocanu, în interesele lui Denis Bejenari, a declarat recurs împotriva deciziei din 30 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în alt complet de judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE RECURS

13. Prin decizia din 15 martie 2023 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat de Denis Bejenari, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu. S-a casat integral decizia din 30 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Denis Bejenari împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, compensarea cheltuielilor de judecată, cu restituirea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

14. Rejudecând cauza Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 18 octombrie 2023 a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al RM și a menținut hotărârea din 02 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Denis Bejenari împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM cu privire la încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

15. Pentru a decide astfel, reținând particularitățile și circumstanțele speței, instanța de apel a relevat că prin ordonanțele procurorului în procuratura mun. Chișinău Oficiul Rîșcani, Vsevolod Ivanov emise în cadrul cauzei penale nr. 2018898027 la data de 13 septembrie 2018, Denis Bejenari a fost recunoscut în calitate de bănuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 41, 42, 327 alin. (1) din Codul penal, fiindu-i aplicată măsura preventivă sub formă de obligare de nepărăsire a țării. Prin ordonanța procurorului în procuratura mun. Chișinău, Oficiul Rîșcani, Vsevolod Ivanov emisă în cadrul cauzei penale nr. 2018898027, la data de 07 decembrie 2018 Bejenari Denis a fost pus sub învinuire incriminându-i comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 41, 42, 327 alin. (1) din Codul penal. Prin ordonanța procurorului în Procuratura Chișinău, Oficiu Rîșcani Vsevolod Ivanov din 16 ianuarie 2020, Denis Bejenari, în temeiul art. 275 pct. 3 din Codul de procedură penală a fost scos de sub învinuire din motiv că fapta nu întrunește semnele componenței de infracțiune prevăzută de art. 41, 42, 327 alin. (1) din Codul penal.

16. Instanța de apel, analizând situația de fapt din prezenta speță, în raport cu probele anexate la dosar și argumentele aduse, consideră că soluția primei instanțe este una legală și întemeiată, aceasta urmând a fi menținută fără modificări, deoarece art. 284 alin. (1) Cod de procedură penală, indică că scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată, iar prin ordonanța din 16 ianuarie 2020, învinuitul Denis Bejenari a fost scos de sub urmărire penală, din motiv că fapta nu întrunește semnele componenței de infracțiune. Astfel, acțiunea înaintată de către Denis Bejenari este întemeiată, în sensul art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

17. Reieșind din faptul că prin ordonanța din 16 ianuarie 2020, Denis Bejenari, în temeiul art. 275 pct. 3 din Codul de procedură penală a fost scos de sub învinuire din motiv că fapta nu întrunește semnele componenței de infracțiune, se dovedește faptul tragerii ilicite a persoanei la răspundere penală, respectiv reclamantul este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

18. La 11 ianuarie 2024, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 18 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 02 decembrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei noi hotărâri de încetare a procesului, iar cu titlu secundar de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

SOLICITAREA RECURENTEI

19. În motivarea recursului, reprezentantul recurentului a invocat că nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, deoarece sunt neîntemeiate. Instanța de apel la adoptarea soluției a aplicat eronat normele de drept material ce țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, or, pentru aplicarea prevederilor Legii nr. 1545/1998 necesită a fi întrunite cumulativ, atât circumstanțele prevăzute de art. 6 - dreptul la repararea prejudiciului, cât și art. 3 – cazurile de reparare a prejudiciului material și moral. Prin urmare, normele legale în cauză sunt indisolubile, respectiv nu pot fi aplicate separat. Coroborând normele legale citate cu situația din prezenta cauză, consideră că instanțele ierarhic inferioare corect au stabilit că în privința intimatului Denis Bejenari a fost emisă ordonanță de scoatere de sub urmărire penală, fapt ce nu a fost negat sau contestat de Ministerul Justiției. Recurentul consideră că instanțele urmau să indice expres care anume act ilicit justifică răspunderea statului. În drept, a indicat prevederile art. 432 alin. (1) lit. a), b), e) din Codul de procedură civilă.

20. Prin încheierea din 25 ianuarie 2024 a Curții Supreme de Justiție, s-a expedit intimatului Denis Bejenari și intervenientului accesoriu Procuratura Generală a RM, copia recursului declarat de Ministerul Justiției al RM și s-a comunicat dreptul de depunere, în termen de până la o lună, a referinței, cu expunerea asupra obiecțiilor materiale și procedurale invocate în cererea de recurs (f. d. 172-173). Participanții la proces în termenul acordat nu au depus referință.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

21. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au

fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel. În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului depus de Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 18 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023

22. Art. 434 al Codului de procedură civilă prevede următoarele:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

23. Art. 433 alin. 1, lit. a) din Codul de procedură civilă relevă că:

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (1)”

24. Art. 432 alin. 1, 2 din Codul de procedură civilă reglementează că:

„ Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

25. În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

MOTIVAREA INSTANȚEI

26. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 18 octombrie 2023 și a expediat-o participanților la proces la 26 decembrie

2023, fapt confirmat prin scrisoarea de expediere prin poșta electronică (f. d. 159). Astfel, recursul declarat la data de 11 ianuarie 2024 de Ministerul Justiției al RM, este în termen.

27. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

28. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

29. Din analiza recursului declarat de Ministerul Justiției al RM rezultă că, drept temeii de declararea a recursului au fost invocate prevederile art. 432 alin. (1) lit. a, b, e) din Codul de procedură civilă (a se vedea pct. 24).

30. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temeii de casare a hotărârii contestate, or, motivele invocate în cererea de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale. Simpla indicare a normelor de drept fără menționarea în ce constă temeinicia recursului prin prisma celor trei temeii menționate de recurent, de asemenea, nu atrage casarea hotărârii, or recursul se bazează doar pe expunerea poziției pe marginea hotărârilor instanțelor ierarhic inferioare și dezacordul cu neacceptarea acestei poziții. Nici cauza civilă indicată în recurs nr. 2ra-1635/21 nu constituie temeii de admitere a acestuia, deoarece în pofida faptului că vizează Legea nr. 1545/1998, însă se bazează pe alte circumstanțe de fapt decât cele deduse speței.

31. De asemenea, motivele menționate în cererea de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căror instanța de apel, s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

32. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației (redată în cererea de apel), nu constituie temeii de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

33. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul

dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

34. În contextul prevederilor art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în cazul invocării inclusiv în recurs de către recurent a temeiurilor conținute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică sub aspectul dat temeiurile recursului.

35. La acest aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, statuează că, dreptul de acces la instanță nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p. 38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45). Procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (cauza Helmers c. Suediei, 09 octombrie 1991).

36. Din considerentele redate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. a), urmează a fi considerat inadmisibil.

37. Din aceste motive, în conformitate cu art. art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, împotriva deciziei din 18 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc